

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2013 r.

Sąd Rejonowy w Wyszkowie, VI Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Pułtusku

Przewodniczący: SSR Maciej Nawrocki

Protokolant: Bożena Nawrocka

Przy udziale Prokuratora: Ewy Romanik

w sprawie z subsydiarnego aktu oskarżenia wniesionego przez Fundację dla Zwierząt ARGOS w Warszawie

przeciwko Krzysztofowi Łukaszewiczowi

oskarżonemu o czyn z art. 35 ust. 1 a ustawy z dnia 21 kwietnia 1997 roku o ochronie zwierząt

oraz przeciwko Zygmuntowi Michałowi Wasilewskiemu

oskarżonemu o czyn z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt

postanawia

na podstawie art. 95 k.p.k. w zw. z art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k. postępowanie w sprawie umorzyć.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 29 marca 2011 r., sygn. akt 2 Ds. 1372/10/sp Prokurator Prokuratury Rejonowej w Pułtusku umorzył śledztwo:

1. w sprawie niedopełniania obowiązków i przekroczenia uprawnień w zakresie nadzoru nad schroniskiem dla zwierząt w Chrcynnie przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Nowym Dworze Mazowieckim w okresie od stycznia 2006 r. do grudnia 2010 r., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. – na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec stwierdzenia, że czyn nie wyczerpuje ustawowych znamion czynu zabronionego;
2. w sprawie znęcania się nad zwierzętami w tym schronisku w okresie od stycznia 2006 r. do grudnia 2010 r. , tj. o czyn z art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt – na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k., tj. wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa;

3. w sprawie uśmiercenia bądź porzucenia ponad 100 psów w 2005 r. w schronisku dla zwierząt w m. Chrcynno, tj. o czyn z art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt – na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

W uzasadnieniu odnoszącym się do pkt. 2 postanowienia Prokurator stwierdził, że w zawiadomieniu Fundacji dla Zwierząt ARGOS w Warszawie wskazano, że lekarz weterynarii Zygmunt Wasilewski dopuścił się przestępstwa z art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt, polegającego na nieuzasadnionym uśmiercaniu psów w schronisku, a Krzysztof Łukaszewicz utrzymywał zwierzęta w niewłaściwych warunkach bytowania, doprowadzając je do wzajemnego zagryzania, ranienia i zakażenia. Odnosząc się do tych zarzutów Prokurator stwierdził m.in., że choć zapisy w dokumentacji lekarza weterynarii dot. przyczyn zgonów nie są precyzyjne, to jednak nie można na tej podstawie wnioskować o uśmiercaniu psów. Fakt, że zapis nie jest dokładny nie jest dowodem na bezzasadne uśmiercanie zwierząt. Uśmiercanie zwierząt jest przestępstwem umyślnym i umyślność należy udowodnić. Odnośnie zarzutu utrzymywania zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania, Prokurator stwierdził, że liczby dotyczące zagryzień bądź zmniejszającej się w miarę upływu lat powierzchni przypadającej na jednego psa, czy nawet inne uchybienia stwierdzane w toku kontroli nie stanowią dostatecznego dowodu na to, że K. Łukaszewicz znęcał się nad zwierzętami zwłaszcza, że niektóre kontrole, np. prowadzona przez Straż dla Zwierząt w Polsce w sierpniu 2009 r. czy Biuro Kontroli Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej nie stwierdzały nieprawidłowości. Ponadto Prokurator zauważył, że w okresie od 2006 r. toczyły się już postępowania w sprawie znęcania się nad zwierzętami w schronisku dla zwierząt w m. Chrcynno zakończone postanowieniami o umorzeniu bez możliwości skierowania tych postępowań w fazę przeciwko konkretnej osobie (k. 403 akt 2 Ds. 416/06/s).

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone zażaleniem przez Biuro Ochrony Zwierząt Fundacji dla Zwierząt ARGOS w Warszawie (k. 432).

Prawomocnym zarządzeniem z dnia 19 maja 2011 r. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Pułtusku odmówił przyjęcia zażalenia w części dotyczącej pkt. 1 postanowienia, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k., wobec wniesienia przez osobę nieuprawnioną.

Postanowieniem z dnia 04 października 2011 r., sygn. akt II Kp 236/11 Sąd Rejonowy w Pułtusku uchylił postanowienie z dnia 29 marca 2011 r. o umorzeniu śledztwa wskazując, że postanowienie to było przedwczesne i nakazując prowadzenie postępowania dowodowego w zakresie zweryfikowania zarzutu

dotyczącego znęcania się nad zwierzętami w okresie od stycznia 2006 r. do grudnia 2010 roku (k. 464).

Postanowieniem z dnia 10 stycznia 2012 r. Asesor Prokuratury Rejonowej w Pułtusku, na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. umorzył śledztwo w sprawie znęcania nad zwierzętami w schronisku dla zwierząt w m. Chrcynno gm. Nasielsk w okresie od stycznia 2006 r. do grudnia 2010 r. , tj. o czyn ust. 1 ustawy z dnia 21.08.1997 r. o ochronie zwierząt, wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa. W uzasadnieniu tego postanowienia stwierdzono m.in., że zgodnie ze wskazówkami Sądu w sprawie przesłuchano w charakterze świadków pracowników schroniska w Chrcynnie, którzy sprawowali bezpośrednią opiekę nad zwierzętami, jak również lekarzy weterynarii, którzy w latach 2006 - 2010 r. przeprowadzali kontrolę schroniska. Przeprowadzone w sprawie dowody osobowe nie przyczyniły się do zweryfikowania zarzutu dotyczącego znęcania się nad zwierzętami w schronisku dla zwierząt w Chrcynnie.

Fundacja dla Zwierząt ARGOS wniosła subsydiarny akt oskarżenia przeciwko Krzysztofowi Łukaszewiczowi oraz Zygmuntowi Michałowi Wasilewskiemu.

Krzysztof Łukaszewicz został oskarżony o to, że znęcał się nad zwierzętami w ten sposób, że będąc kierownikiem schroniska dla bezdomnych zwierząt w Chrcynnie w okresie od stycznia 2006 r. do grudnia 2010 r. utrzymywał tam psy w niewłaściwych warunkach bytowania i w stanie rażącego zaniedbania, tj. w nadmiernym zagęszczeniu, bez właściwych pomieszczeń, bez wybiegów niezbędnych dla realizacji potrzeb tego gatunku zwierząt, bez odpowiedniego pożywienia a także bez odpowiedniego leczenia i profilaktyki, co prowadziło do wysokiej śmiertelności zwierząt, w tym także do zagryzania się psów, tj. o czyn z art. 35 ust. 1 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt.

Zygmunt Michał Wasilewski został oskarżony o to, że będąc lekarzem weterynarii zatrudnionym w schronisku dla bezdomnych zwierząt w Chrcynnie w okresie od stycznia 2006 r. do grudnia 2010 r. bez istotnych powodów uśmiercał zwierzęta z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt.

Sąd zważył, co następuje.

Postępowanie podlega umorzeniu z powodu oczywistego braku faktycznych podstaw oskarżenia. Z przepisu art. 339 § 1 pkt 3 k.p.k. (mającego zastosowanie na rozprawie na podstawie art. 95 k.p.k) wynika, że analiza zebranego materiału

dowodowego w ogóle nie daje podstaw do oskarżenia danej osoby o zarzucany jej czyn, a więc gdy żaden z tych dowodów nie wskazuje na prawdopodobieństwo popełnienia tego czynu lub nie uzasadnia możliwości popełnienia go przez oskarżonego.

Subsydiarny akt oskarżenia jest szczególnym wyrazem uprawnień pokrzywdzonego (którym może być organizacja społeczna) w procesie karnym. Jego wniesienie jest możliwe wówczas, gdy Prokurator prowadzący sprawę dwukrotnie wyda postanowienie niekorzystne dla pokrzywdzonego, a jedno z tych postanowień zostanie uchylone przez Sąd. W niniejszej sprawie powyższe wymogi zostały spełnione.

Skarga subsydiarna jest pismem procesowym, który musi odpowiadać wymogom określonym w przepisach kodeksu postępowania karnego, właściwym dla aktu oskarżenia (art. 332 oraz 333 § 1 k.p.k.). Z tego względu ustawodawca przesądził, że subsydiarny akt oskarżenia musi być sporządzony i podpisany przez adwokata lub radcę prawnego. Akt oskarżenia musi zawierać m.in. wykaz faktów i dowodów, na których oskarżenie się opiera oraz listę osób, których wezwania żąda oskarżyciel i innych dowodów, których przeprowadzenia na rozprawie głównej domaga się oskarżyciel.

W niniejszej sprawie jako dowody przedstawione przez oskarżenie wskazano dowody z dokumentów (przede wszystkim raporty Powiatowego Lekarza Weterynarii w Nowym Dworze Mazowieckim z lat 2006-2010 zawierające bilans przepływu zwierząt przez schronisko, protokoły kontroli, sprawozdanie nr 2/2010 Mazowieckiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii), a w wykazie osób, których wezwania domagało się oskarżenie zgłoszono 3 świadków: Jacka Leszczyńskiego, Kazimierza Wawrzeńczaka, Jacka Pisarzewskiego.

W ocenie Sądu przedstawione w akcie oskarżenia dowody nie dają podstaw do wniesienia aktu oskarżenia. Wskazane do przesłuchania w charakterze świadków powołane wyżej osoby w żaden sposób nie podają informacji, które mogłyby choćby uprawdopodobnić zarzuty powołane w akcie oskarżenia. Należy zresztą zauważyć, że wnioskowany przez oskarżenie jako pierwszy do przesłuchania świadek – Jacek Leszczyński, pełniący funkcję Lekarza Weterynarii w Nowym Dworze Mazowieckim, był powołany pierwotnie przez wnoszącego akt oskarżenia jako osoba, w stosunku do której Fundacja ARGOS złożyła zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Świadek ten wskazuje na dokonywanie 4-5 kontroli rocznie w

schronisku, a w 2009 r. nawet co miesiąc. Świadek ten w żadnej części wypowiedzi nie potwierdził zarzutów kierowanych do osób prowadzących schronisko (k.119-120). Pozostali wnioskowani w akcie oskarżenia świadkowie – tj. Kazimierz Wawrzeńczak (k. 475) oraz Jacek Pisarzewski (k.477) to pracownicy schroniska w Chrcynnem. Wskazują oni w zeznaniach, że według nich psy mają dobre warunki. Z ich zeznań nie wynikają tego rodzaju okoliczności, które mogły potwierdzać fakt znęcania nad zwierzętami bądź celowego ich uśmiercania.

Powołane z kolei w akcie oskarżenia raporty nie stanowią dowodów na znęcanie się nad zwierzętami, w sposób, o którym mowa w art. 35 ust. 1 a ustawy o ochronie zwierząt.

Stawiany Krzysztofowi Łukaszewiczowi zarzut z art. 35 ust. 1 powołanej ustawy nie daje podstaw oskarżenia. Przepis ten ustanawia odpowiedzialność karną wobec osoby, która znęca się nad zwierzęciem. Definicja znęcania została zawarta w art. 6 ust. 2 tej ustawy. Oskarżonemu postawiono zarzut znęcania, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 10, mający polegać na utrzymywaniu psów w schronisku w niewłaściwych warunkach bytowania i w stanie rażącego zaniedbania, tj. w nadmiernym zagęszczeniu, bez właściwych pomieszczeń, bez wybiegów niezbędnych dla realizacji potrzeb tego gatunku zwierząt, bez odpowiedniego pożywienia a także bez odpowiedniego leczenia i profilaktyki. Oskarżyciel subsydiarny powołuje się przy tym na dane wskazujące na zagęszczenie przeciętne ok.1,6 m kw na jednego psa, co jest sprzeczne z wewnętrzną instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii w sprawie kontroli schronisk. Instrukcja ta (pismo GIWz.420/AW-32/11 – dostępna m.in. http://www.wetgiw.gov.pl/files/3680_GIWz.420-AW-32-11-schroniska-dla-zwierzat.pdf) , jest jak zauważa sam oskarżyciel subsydiarny, jedynie posiłkowa. Nie jest ona aktem prawnym powszechnie obowiązującym, nie stanowi źródła prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji. Zgodnie ze wskazaniem zawartymi w tym dokumencie (pkt 3.3) kontrola spełnienia wymagań w zakresie utrzymania zwierząt wymaga ustalenia m.in. czy w pomieszczeniach i boksach zapewnia się zwierzętom swobodne poruszanie się; można posiłkować się parametrami określonymi w załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków utrzymywania zwierząt laboratoryjnych w jednostkach doświadczalnych, jednostkach hodowlanych i u dostawców (Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 368), z zaznaczeniem, że nie jest to norma prawna ustalona dla schronisk. W instrukcji tej określono np. że minimalna powierzchnia wybiegu dla psa (obejmująca powierzchnię podłogi kojca wraz z

powierzchnią przylegającą do kojca wybiegu) uzależniona jest od liczby psów oraz ich wag. Jedynie tytułem przykładu można wskazać, że dla największych psów j, tj. o masie ciała powyżej 30 kg wskazano w tej instrukcji powierzchnię 4 m kw w przypadku umiejscowienia do 3 psów, a 3, 8 m kw w przypadku ilości powyżej 3 psów. Dokonując oceny prawnokarnej w zakresie wykładni art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie przekroczenie tych norm nie daje podstaw oskarżenia o znęcanie. Po pierwsze powołana instrukcja, co już wskazano, nie jest źródłem prawa. Po drugie, odpowiedzialności karnej może podlegać jedynie taka osoba, która popełnia czyn zabroniony przez ustawę (nulla poena sine lege). Przepis dotyczący znęcania nie odnosi się do wskazania norm powierzchni jakie należy zapewnić w schroniskach, wspomina jedynie ogólnie o niewłaściwych warunkach bytowania. W ocenie Sądu odpowiedzialność karną z tego przepisu może ponieść jedynie osoba, która dopuszcza się znęcania w sposób umyślny, działając z zamiarem bezpośrednim. Utrzymywanie zwierząt w schronisku, nawet poniżej norm wskazanych w omawianej instrukcji, nie przesądza o takim działaniu. W takim wypadku można mówić wyłącznie o odpowiedzialności administracyjnej, którą powinny zajmować się powołane do tego organy, które w razie stwierdzenia naruszeń mogą przecież wydać decyzję dotyczącą odmowy wydania zezwolenia na prowadzenie schroniska. Normy te, z punktu widzenia prawa karnego, są jednak bezużyteczne, nie są bowiem obowiązującym źródłem prawa, a zakaz stosowania analogii w prawie karnym, jest jedną z fundamentalnych zasad prawa karnego. Dokonując wykładni przepisów ustawy o ochronie zwierząt należy zwrócić uwagę, że w art. 5 ustawy o ochronie zwierząt zapisano, że każde zwierzę wymaga humanitarnego traktowania. Chodzi zatem o to, aby zwierzęta traktować w sposób godny, podobny do traktowania ludzi. Odnosząc te rozważania do norm powierzchni, jakie należy zapewnić zwierzętom należy wspomnieć, że przepisy prawa w zasadzie nie wskazują na powierzchnie jakie należy zapewnić np. osobom bezdomnym, w schroniskach dla nieletnich itp. W niektórych wypadkach istnieją np. zalecenia (np. Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie norm dla dzieci w przedszkolach, które określa się na 2,5 – 3 m kw na dziecko), ale również nie są to akty prawne. Aktem prawnym, który zawiera jednak tego rodzaju regulację jest kodeks karny wykonawczy, który w art. 110 wskazuje, że powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m kw, a w wyjątkowych wypadkach, na okres do 90 dni, może wynosić nie mniej niż 2 m kw. Dokonując zatem zestawienia tych przepisów (które są przecież przepisami prawa

powszechnie obowiązującymi) z regulacjami zawartymi w omawianej instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii (gdzie, jak wskazano dla psów o masie ciała powyżej 30 kg przewidziano minimalną powierzchnię 3, 8 m kw) nie można przyjąć zasady, że każde przekroczenie tych norm w schronisku dla zwierząt powinno być uznane jako znęcanie.

Odnosnie zarzutów dotyczących utrzymywania zwierząt w niewłaściwych pomieszczeniach oraz bez zapewnienia im wybiegów należy wskazać, że ze zgromadzonej dokumentacji w sprawie wynika, że w schronisku w Chrcyнным w omawianym okresie regularnie przeprowadzane były kontrole z zakresu przestrzegania ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 roku w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt (Dz. U. nr 158, poz. 1657). Protokoły z kontroli znajdujące się w aktach , przeprowadzone przez Straż dla Zwierząt w Polsce z dnia 17.08.2009 r., (k.309-316), przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (k.239-25, 295-298) czy też liczne kontrole Powiatowego Lekarza Weterynarii w Nowym Dworze Mazowieckim nie stwierdziły rażących nieprawidłowości w działalności schroniska. Działalność samego Powiatowego Lekarza Weterynarii również była przedmiotem kontroli (sprawozdanie nr 2/2020 z dnia 13.07.2010 r., k. 344), gdzie stwierdzono m.in., że w schronisku zapewniono wybieg dla zwierząt pozwalający na realizację zachowań właściwych dla przebywających na nich gatunków zwierząt. W pomieszczeniach lub boksach zapewniono wybieg dla zwierząt pozwalający na realizację zachowań właściwych dla przebywających na nich gatunków zwierząt.

W sytuacji zatem, gdy regularnie okresowo przeprowadzane przez powołane do tego organy administracyjne nie stwierdzają na tyle istotnych uchybień, które nakazywałyby wydanie decyzji cofającej zezwolenie na prowadzenie działalności, nie można uznać, że są dowody na popełnienie przestępstwa znęcania. Istotne jest również, że w tym przedmiocie, tj. znęcania prowadzone było już wcześniej postępowanie karne, które zostało umorzone – postanowieniami z dnia 28.02.2007 r., 2 Ds. 416/06/s oraz z dnia 30.09.2009 r., 2 Ds. 159/09 (obejmowało okres do 02.03.2009 r.).

Odnosnie natomiast zarzutu dotyczącego znęcania się nad zwierzętami polegającego na niewłaściwym żywieniu psów odpadową tkanką zwierzęcą – skwarkami, to należy wskazać, że zarzut ten jest również nieuzasadniony. Schronisko dysponuje decyzją nr 11/2009 (k.254) właściwego organu administracji

publicznej na skarmianie zwierząt domowych w schronisku skwarkami o numerze kodu produkcyjnego 020202 pochodzącymi z wytopu tkanki tłuszczowej zwierząt rzeźnych i pochodzi od producenta nadzorowanego przez Inspekcję Weterynaryjną Zakładu Produkcyjnego (k. 254, 237). Skoro zatem produkt ten jest dopuszczony do obrotu, może być produktem żywieniowym to podawanie go zwierzętom, nie może być uznane jako znęcanie. Inaczej mówiąc, brak jest podstaw oskarżenia o znęcanie nad zwierzętami w wypadku, gdy osoba podaje pokarm zwierzęcy dopuszczony do obrotu. Nie jest rolą Sądu ustalanie czy legalny przecież produkt ma odpowiednie właściwości spożywcze czy nie.

Reasumując, w niniejszej sprawie występuje sytuacja, w której właściwe do tego organy administracji dokonują kontroli działalności schroniska z przepisami ustawy o ochronie zwierząt, prokuratura trzykrotnie prowadzi postępowania karne w przedmiocie znęcania nad zwierzętami i żadne z tych postępowań nie dawało podstaw do postawienia zarzutów konkretnym osobom o znęcanie. W tej sprawie, w ocenie Sądu, zgromadzone dowody, również nie wskazują na istnienie podstaw oskarżenia Krzysztofa Łukaszewicza o znęcanie się nad zwierzętami.

Jedynie ubocznie można zauważyć, że kwalifikacja prawna z art. 35 ust. 1 a Ustawy o Ochronie Zwierząt wskazana w akcie oskarżenia dotyczyła wprawdzie przepisu, który wszedł w życie 1 stycznia 2012 r. ale była to jedynie zmiana redakcyjna bowiem przestępstwo znęcania się nad zwierzętami penalizowane było wcześniej w art. 35 ust. 1 tej ustawy.

Odnosnie natomiast drugiego z oskarżonych, tj. Zygmunta Michała Wasilewskiego oskarżonego o to, że będąc lekarzem weterynarii zatrudnionym w schronisku dla bezdomnych zwierząt w Chrcynnie w okresie od stycznia 2006 r. do grudnia 2010 r. bez istotnych powodów uśmiercał zwierzęta z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, Sąd podziela w całości stanowisko przedstawione w postanowieniach Prokuratury o umorzeniu śledztwa. Postawienie zarzutu uśmiercania zwierząt wymaga wykazania działania umyślnego, z zamiarem bezpośrednim. Fakt nierzetelnego wypełniania dokumentacji może stwarzać jedynie przypuszczenie co do takiego działania, ale jest to odczucie subiektywne i jako takie nie może być podstawą aktu oskarżenia. Nierzetelne wypełnianie dokumentacji nie jest przestępstwem o którym mowa w art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt i nie jest przedmiotem tego postępowania. Dla udowodnienia przestępstwa uśmiercania zwierzęcia niewystarczające jest powołanie się na tezę zawartą w raporcie Głównego Lekarza Weterynarii o nadużywaniu prawa

do eutanazji w schronisku. Takie ogólne stwierdzenie nie może zostać uznane jako dowód popełnienia przestępstwa uśmiercenia. Akt oskarżenia powinien w tym zakresie wskazywać datę, miejsce, okoliczności popełnienia tego czynu, przedmiot czynności wykonawczej, a nie opierać się na nieprawidłowym wypełnianiu dokumentacji bądź fragmencie zawartym w raporcie organu administracji. W niniejszej sprawie, akt oskarżenia tego rodzaju okoliczności nie zawiera, a zgromadzony materiał dowodowy również nie pozwala na uznanie, że istnieją podstawy do istnienia faktycznych podstaw oskarżenia w tym zakresie.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w sentencji.

Z oryginałem zgodne

Starszy sekretarz sądowy

B. Nawrocka

Bożena Nawrocka

Niniejsze Orzeczenie jest nieprawomocne

18.03.2013r.

Starszy sekretarz sądowy

B. Nawrocka

Bożena Nawrocka